

استفتائات وقف

از مقام معظم رهبری (ادام الله ظلّه)

استفتاء: یک سری از اراضی مشهور به اراضی موقوفه هستند لکن دارای مدرک و سند نیستند و یا اگر هم اسنادی هست ناقص است، اولاً آیا شهرت این گونه اراضی به موقوفات کفایت می‌کند یا خیر؟ و ثانیاً آن اراضی که در اختیار متولیان موقوفه و زارعین می‌باشد و آن را کشت می‌کنند با توجه به این که هر دو گروه اقرار به وقف می‌کنند آیا اقرار آن‌ها به وقف در اثبات وقفیت کفایت می‌کند یا خیر؟

شایع بودن و شهرت بر عطف کفایت میکند و اقرار
 بوقف بر عطف مزایای آن است
 ۲۱۶۰۵

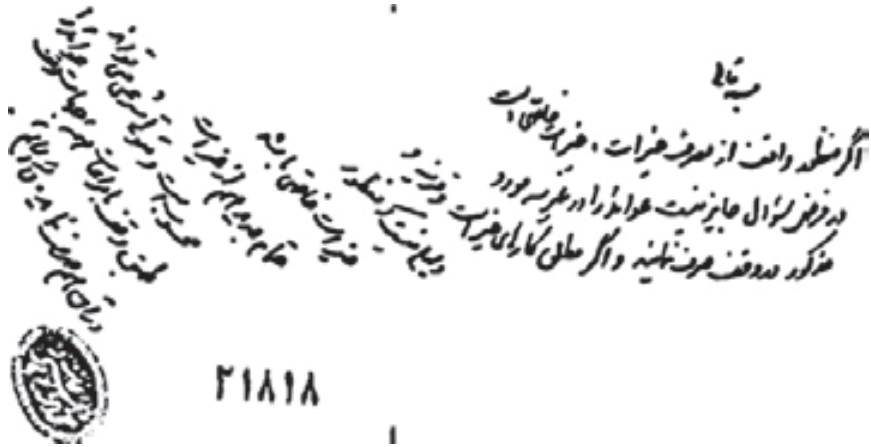
بسمه تعالی

شایع بودن و شهرت به وقف کفایت می‌کند و اقرار به وقف بر علیه خود مقرر نافذ است.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: مصرف موقوفه‌ای جهت مسجد و حمام و خیرات روستا است، مستدعی است نظر مبارک را در این خصوص که با توجه به مخروبه شدن حمام قبلی روستا حمامی در محلی جدید احداث شده است. آیا می‌توان منافع موقوفه را در حمام جدید الاحداث صرف کرد یا خیر؟ لازم به ذکر است که خیرات محل نیز مخروب و معدوم گردیده لیکن مسجد

محل پایرجا و معمور است و نیاز به تعمیر نیز دارد.

بسمه تعالی

اگر منظور واقف از مصرف خیرات، خیرات خاصی است در فرض سؤال جایز نیست عواید را در غیر سه مورد مذکور در وقف صرف نمایند و اگر مطلق کارهای خیر است قرینه و دلیلی نیست که منظور خیرات خاصی باشد. حمام جدید هم از خیرات محسوب است و متولی شرعی می‌تواند طبق وقف با مراعات همه جهات وقف عواید را در آن هم صرف نماید. والله العالم

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: اینجانب ۷۱ سال از عمرم می‌گذرد قبلاً ساختمانی به نام حسینیه امام حسن مجتبی (علیه السلام) وقف نمودم و مجتمع فرهنگی و علمی امام حسن مجتبی (علیه السلام) تشکیل شد که در آن مکان عزاداری و اطعام طعام و امورات مذهبی و تعلیم قرآن در ایام سال برقرار است. قصد دارم خانه مسکونی خود را هم به نام دارالشفاء حضرت امام حسن مجتبی (علیه السلام) و مغازه را جهت تعمیرات احتمالی آن دو باب ساختمان و هزینه‌های تدریس و تعلیم قرآن و تعمیر حسینیه امام حسن مجتبی (علیه السلام) وقف نمایم، اما می‌خواهم تا اینجانب و همسرم در حیات هستیم از آن‌ها استفاده نمایم و پس از درگذشت ما تحویل وقف گردد. اجازه می‌فرمایید در دفترخانه رسمی حاضر و به صورت فوق که سؤال شد به اداره اوقاف واگذار که ان شاء الله بعد از مرگ ما به وقف عمل گردد.

بِسْمِ اللَّهِ
 اگر نازنین هستید وقف کنید و کجور منزه شرعی دهید
 مانع ندارد و می توانید تصرف مادام العمر خودتان
 را در همین وقف نیز بکنید ولی باید وقف منجز
 فایده باشد ، و وقف بر آنوقت صحیح نیست
 ۲۲۴۵۲

بسمه تعالی

اگر تا زنده هستید وقف کنید و تحویل متولی شرعی دهید مانع ندارد و می توانید تصرف مادام العمر خودتان را در ضمن وقف شرط کنید ولی باید وقف منجز فعلی باشد و وقف بعد از فوت صحیح نیست.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه ای

استفتاء: بانوی سالمندی خانه ای را که طبق وقفنامه ای از اجداد به ایشان رسیده است، ظاهراً منظور واقف این بوده که اولاد ذکور خانواده از این خانه استفاده کنند و در آسایش باشند، ضمناً مقداری از آن را صرف روضه خوانی و مقداری صرف خرید روغن برای چراغ مسجد نمایند. از آنجا که اکنون خانه مخروبه گشته و بلااستفاده مانده است و قدرت تعمیر آن نیز وجود ندارد سؤال این است که آیا می توان خانه مذکور را به فروش رساند و از درآمد آن جایی دیگر را خرید و یا آن را خرج تعمیر منزل موجود در روستا نمود؟

بِسْمِ اللَّهِ
 مانع نیست ، شرعی است ، اما باید که تا بر استفاده باشد تبدیل نکنید ، و نه ای آن
 در اگر اعلان استفاده از آن نیست ، شرعی است ، اما باید که تا بر استفاده باشد تبدیل نکنید ، و نه ای آن
 ۲۲۶۵۵

بسمه تعالی

از وقف باید در جهت وقف استفاده شود و اگر امکان استفاده از آن نیست، متولی شرعی آن را به جای دیگر که قابل استفاده باشد تبدیل می‌کند. والله العالم

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: زمین موقوفه‌ای در مجاورت حسینیه قرار دارد که به علت کثرت جمعیت، حسینیه کوچک است و ظرفیت تمام جمعیت را ندارد لذا اهالی حاضر شدند زمینی مرغوب در جای دیگر با همان قیمت تحویل اوقاف نمایند و آن زمین را به حسینیه اضافه نمایند ولی اوقاف قبول این نقل و انتقال را موکول به اجازه و نظر یکی از مراجع داشته و گفته در صورت اجازه، این نقل و انتقال انجام می‌گیرد لذا از آن مرجع عظیم الشان در این خصوص خواستاریم تا این مشکل کمبود جا برای ایام عزاداری حل شود.

سیا
اگر زمین ما را استفاده در حسینه
هست ولو با اجازه دادن آن
در روز مال الاجاره در حسینه
تبدیل آن مایه نیست، و
در غیر صورت با نظر متولی
شرعی و مراجع حقیق
مانع برارد

۲۲۷۰۴

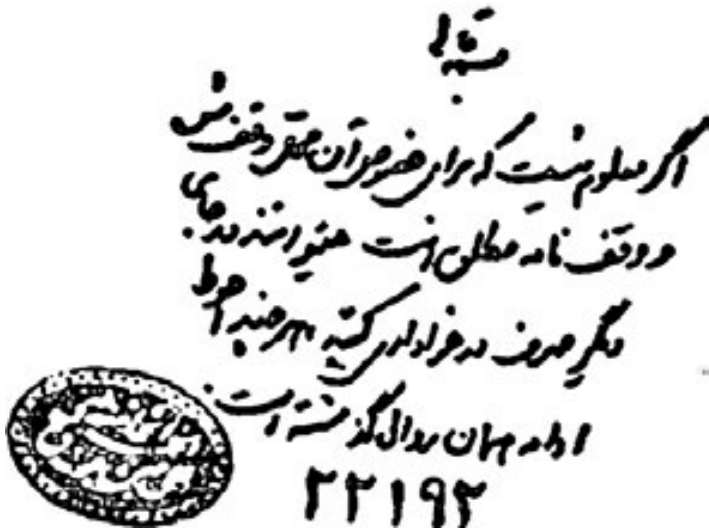
بسمه تعالی

اگر زمین قابل استفاده در جهت وقف هست ولو با اجازه دادن آن و صرف مال الاجاره در جهت وقف تبدیل آن جایز نیست، و در غیر این صورت با نظر

متولی شرعی و مراعات جهت وقف مانع ندارد.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: درآمد حاصله از زمینی زراعی وقف بزرگداشت و برپایی مراسم عزاداری سرور شهیدان حضرت اباعبدالله الحسین (علیه السلام) گردیده و هزینه کرد فوق نیز طی ده‌ها سال در محلی خاص انجام پذیرفته است. قابل ذکر است که در متن وقفنامه محل خاصی ذکر نگردیده است، حال با عنایت به موارد فوق آیا می‌توان نسبت به تغییر محل هزینه اقدام نمود و یا این که عمل ده‌ها سال گذشته الزام بر ادامه روال ماضی را موجب خواهد شد.

بسمه تعالی

اگر معلوم نیست که برای خصوص آن محل وقف شده و وقفنامه مطلق است می‌توانند در جای دیگر صرف در عزاداری کنند، هر چند احوط ادامه همان روال گذشته است.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: زیدی در موقع حیات خود املاکی داشته که وقف نموده است با سه شرط.

شرط اول: تا زمانی که واقف در قید حیات است منافع ملک را خودش استفاده نماید.

شرط دوم: کسی بعد از او حق فروش ندارد.
شرط سوم: بیش از سه سال اجاره داده نشود.

چندی قبل دولت طاغوت ملک فوق را به اجاره نود ساله به افرادی داده، در حال حاضر افرادی که ملک در اجاره نود ساله آن‌ها بوده اظهار می‌دارند ما اقدام به گرفتن ملک خواهیم نمود. لذا چون از نظر شرع اسلام واقف زمانی که در قید حیات بوده این ملک را وقف شرعی نموده خواهشمند است ضمن استفتاء اینجانب نظر شرعی خود را ذیل این مرقومه اعلام بدارید که بسیار مورد لزوم است.

بِسْمِ
مَدْفُوعِ مَرْقُومِ وَقْفِ صَحِيحِ اسْتِ وَبِ
طَبَقِ وَقْفِ وَشُرُوطِ اَنْ يَمْرُودَ
وَبِاَنْظَرِ مَتَوَلَى شَرْعِي وَارِثِ كَفَرِ عَمَلِي
مَتَوَلَى نَعِيَتِ حَاكِمِ شَرْعِ بَرِ طَبَقِ
جِهَتِ وَقْفِ عَمَلِ شُودَ، وَاجَارَه
نُودَ سَالَهَ كِهْ بَرِ فَرَضِ مَرْقُومِ
دَرِ مَضْمُنِ وَقْفِ مَرْقُومِ صَحِيحِ اسْتِ
۲۲۱۹۵

بسمه تعالی

در فرض مرقوم وقف صحیح است و باید طبق وقف و شروط آن عمل شود و با نظر متولی شرعی و اگر شخص خاصی متولی نیست حاکم شرع بر طبق جهت وقف عمل شود، و اجاره نود ساله که برخلاف شرط در ضمن وقف است صحیح نیست.

استفتاء: اشخاصی در حدود سی سال قبل سرای موقوفه‌ای را به صورت شرعی و قانونی از متولی وقت جهت کسب و کار اجاره نموده و اجاره سالانه را پرداخت نموده‌اند. در چند سال قبل یکی از مستأجرین محل مزبور را به نفر دوم واگذار و از این بابت تحت عنوان حق سرقفلی مبلغ قابل توجهی را از شریک خود دریافت نموده است و از طرفی مدت اجاره نیز در آستانه انقضاء می‌باشد و اداره اوقاف هم به عنوان متولی شرعی کنونی تمديد اجاره را به مصلحت موقوفه نمی‌داند.

۱. آیا مستأجر فعلی شرعاً می‌تواند مطالبه وجهی به عنوان سرقفلی و حق کسب و پیشه و یا جبران دریافت پولی که قبلاً به شریک خود پرداخت کرده از موقوفه بنماید؟

بِسْمِ اللَّهِ مِنَ مَارِدٍ

بسمه تعالی

حق ندارد.

۲. اصولاً پرداختن و گرفتن چنین وجهی توسط موجر و مستأجر از موقوفه مشروع می‌باشد؟ و اضافه می‌نماید مستأجرین وجهی را به عنوان سرقفلی به موقوفه پرداخت ننموده‌اند و در آن زمان اساساً گرفتن سرقفلی مرسوم نبوده است.

بسمه تعالی

در فرض مرقوم مستأجر حق مطالبه سرقفلی ندارد و در وقف باید با نظر

متولی شرعی و مراعات جهت و مصلحت وقف عمل شود.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: قریه‌ای است که چندین سال قبل دچار بی آبی شده، عده‌ای از اهالی برای ادامه کشاورزی طبق مقررات مبادرت به حفر چاه در اراضی ملکی و غیر وقفی نموده‌اند که بعد از پیروزی انقلاب اسلامی مشخص گردید که قریه مورد نظر موقوفه است حال با عنایت به مراتب فوق و این که چاه محفوره با هزینه شخصی افراد و در زمین ملکی می‌باشد جزء موقوفه می‌باشد یا ربطی به وقف ندارد و ملک طلق مشترکین می‌باشد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
چاه تابع محران است اگر محران
وقف نیست چاه هم وقف نیست
ولی اگر زمین موات باشد باید
به مسئولین محترم ذی ربط در جمهوری
اسلامی مراجعه شود، در این خصوص
۲۲۶۰۴

بسمه تعالی

چاه تابع محل آن است اگر محل آن وقف نیست چاه هم وقف نیست ولی اگر در زمین موات باشد باید به مسئولین محترم ذی ربط در جمهوری اسلامی مراجعه شود، والله العالم.

استفتاء: محترماً به عرض می‌رسانیم این جانبان مستأجرین ملک موقوفه ضمن اطاعت از فرمان حضرت‌تعالی و حکم دادگاه و دیوان عالی کشور که فقط عرصه را وقف اعلام نموده، اکنون از حضرت‌تعالی تقاضا داریم در مورد اعیانی ملک ذکر شده که سرقفلی و تعمیرات کلی و جزئی از قبیل گچ‌کاری، فرش کف، درب و پنجره، آب، برق، گاز و تلفن که تمام آن‌ها به وسیله مستأجرین انجام گرفته، آیا مستأجرین متصرف سرقفلی و سایر مخارج ذکر شده را می‌توان صاحب این اعیانی منظور کرد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اگر مستأجر اعیان را از مال خودش اهدا نکند
مالک اعیان محسوب نمی‌شود، با فرضی که
از مال خودش در آن آورده اگر وقف نکرده
و مال اجاره با شرط در ضمن اجاره نیست

۲۴۰۵۹

بسمه تعالی

اگر مستأجر اعیانی را از مال خودش احداث نکرده مالک اعیانی محسوب نمی‌شود، بلی فرش که از مال خودش در آن آورده اگر وقف نکرده و مال اجاره با شرط در ضمن اجاره نیست باقی بر ملک خود او است، والله العالم.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: موقوفه‌ای وقف شده برای مصرف کردن منافع آن در روضه‌خوانی و امام جماعت حسینی و طلاب و غیره و از طرف واقف متولی خاصی برای نظارت و مصرف آن تعیین شده است. آیا با وجود متولی خاص دیگری می‌تواند در امور وقف دخالت نماید یا خیر لذا خواهشمندم نظر مبارک را صریحاً مرقوم فرمایید.

بِسْمِ
 از وقف با زیر نظر متولی شرعی با مراعات جهت و
 استفاده شود و دیگران مستوراً دخالت نکنند
 بع ازر خیانت متولی نزد حاکم شرع ماموس
 حاکم شرع دخالت میکنند و او را عزل
 و دیگری را نصب میکنند و او را عالم.

۲۴۰۶۰

بسمه تعالی

از وقف با زیر نظر متولی شرعی با مراعات جهت و وقف استفاده شود و دیگران نمی‌توانند دخالت کنند بلی اگر خیانت متولی نزد حاکم شرع ثابت شود حاکم شرع دخالت می‌کند و او را عزل و دیگری را نصب می‌کند، والله العالم.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای

استفتاء: طبق وقفنامه شرعی درآمد موقوفه صرف روشنایی، تعمیر مسجد، حمام و روضه‌خوانی بوده است. اکنون اداره اوقاف به‌عنوان این که دست واسطه را کوتاه کند متولی را که حکم از واقف دارد خلع ید نموده، آیا شرعاً یا عرفاً اوقاف حق سلب تولیت وقف خصوصی را دارد یا خیر؟ متولی می‌گوید اوقاف می‌تواند عشر بگیرد که زمان دولت سابق هم از این بالاتر نرفت. مصرانه تقاضا می‌کنیم مطابق دستور اسلام جواب مرقوم فرمایید.

بسمه

وقف باید زیر نظر متولی شرعی اداره شود
 و کسی نمی‌تواند دخالت کند ، مگر در صورتی
 که خیانت متولی ثابت شود که در
 اینصورت حاکم شرع دخالت می‌کند
 و در هر صورت رسیدگی به قضیه کشیه
 موکول است به مسئولین محترم
 ذی ربط در جمهوری اسلامی

۲۴۳۴۷

بسمه تعالی

وقف باید زیر نظر متولی شرعی اداره شود و کسی نمی‌تواند دخالت کند، مگر در صورتی که خیانت متولی ثابت شود که در این صورت حاکم شرع دخالت می‌کند و در هر صورت رسیدگی به قضیه شخصیه موکول است به مسئولین محترم ذی ربط در جمهوری اسلامی.

علی بن الجواد الحسینی الخامنه‌ای